

Liečivé pasty

Pasty sú z hľadiska IPL prípravy dôležitou liekovou formou v dennej praxi mnohých dermatológov. V januárovej rubrike rozoberieme princípy prípravy a význam liečivých pást pripravovaných v lekárňach.

- Pasty sú podľa Ph. Eur. 11 polotuhé lieky určené na aplikáciu na kožu, s dominantným obsahom tuhých, jemne dispergovaných látok v základe, s podielom min. 25 %. Podľa obsahu tuhých častíc sa delia na: mäkké pasty (obsah tuhej fázy do 40 %), tuhé pasty: (obsah tuhej fázy viac ako 40 %). Podľa druhu základu sa delia na: *oleopasty* (základom je oleomast' alebo oleogél); *hydropasty* (základom je hydromast' alebo hydrogél); *oleo-krémové pasty* (základ tvorí oleokrém) a *hydrokrémové pasty* (základ tvorí hydrokrém).
- Terapeuticky sú pasty prechodom medzi zásypmi a masťami. Na koži dobre adherujú, majú ochranný a krycí efekt. Používajú sa na akútne zápaly spojené so začervenaním a papulami. Mierne vysušujú, pôsobia chladivo, protizápalovo a adstringentne. Vďaka vysokému obsahu tuhej fázy nebránia perspirácii kože až v takej miere, ako je tomu pri oleomastiach. Ak obsahujú liečivá, tieto sa z nich uvoľňujú pomalšie. Mäkké pasty kožu premasťujú a zároveň chladia, tuhé pasty ju skôr vysušujú a používajú sa ako ochranné krytia, napr. k prevencii macerácie na okraje a do okolia bercových vredov alebo ku krytiu kolostomických vývodov. V prípade potreby odstránenia z kože sa najlepšie uplatnil teplý rastlinný alebo minerálny olej.
- Podľa SFK 2 sú oficiálne viaceré pasty. *Zinková pasta* (Pasta zinci oxidi) obsahujúca oxid zinočnatý a mastenec sa používa buď ako masťový základ, alebo indiferentná vysušujúca pasta. Má vysušujúce, adstringentné, antiseptické a mierne antivírusové (proti HSV I) účinky. Viazé sekret a neutralizuje nižšie masťné kyseliny potu, odstraňuje zápach z rany a zlepšuje proces hojenia. Vzhľadom na vysoký obsah fyzikálneho filtra pôsobí ochranné proti UV žiareniu. *Zinková pasta s kyselinou salicylovou 2 %* (Pasta zinci oxidi cum acido salicylico) okrem toho pôsobí navyše dezinfekčne a antiflogisticky. *Pasta so sírou 10 %* (Pasta sulfuris praecipitati) sa používa ako antiseborioikum, prípadne na liečbu svrabu. *Pasta s dechtom 5 %* (Pasta pix) má význam v terapii seboroickej dermatózy, psoriázy alebo chronického ekzému. *Pasta s ichtamolom* (Pasta ichthammoli 5 %) sa používa pre svoj antiflogistický účinok na hnisavé ložiská a vredy. *Pasta s rybím olejom* (Pasta cum olei iecoris aselli) má význam predovšetkým v pediatrii – v terapii plienkovej dermatitídy. Obsah rybieho oleja pôsobí epitelizačne a granulačne.
- Pri príprave pást sa na rozotretie preosiatego liečiva použije (roztavený) základ v pomere 1 : 1 resp. 1 : 0,5 podobne ako pri príprave suspenzných masťí. Pasta sa mieša do vychladnutia a podľa potreby homogenizuje v homogenizátore. Z reologického hľadiska pasty vykazujú dilatantný a reopexný tok, teda viskozita pri mechanickom namáhaní stúpa. To spôsobuje náročnosť samotnej homogenizácie v rozšľachadle, preto sa v praxi osvedčili homogenizátory typu unguator.

autor: **Mgr. Daniel Krchňák, DiS.**
Katedra galenickej farmácie,
Farmaceutická fakulta UK v Bratislave

Tónovaná krycia pasta

[1]

Rp.

» Tannini (90)		4,0
» Calcii carbonatis (90)		5,0
» Zinci oxidi (90)		
» Paraffini liquidi	aa	10,0
» Ferri oxidi rubri		q. s.
» Ferrosi oxidi flavi		q. s.
» Vaselini flavi	ad	40,0
» M. f. pasta		
» D.S. nanášať na ložiská podľa potreby		

TECHNOLOGICKÝ POSTUP:

- Preosiate práškovité látky (sito č. 90) sa rozotrá s tekutým parafrínom a časťou roztavenej žltej vazelíny. Podľa tónu pleti sa pridávajú pigmenty – oxid železitý a oxid železnatý a zmes sa dobre zhomogenizuje. Nakoniec sa doväži žltá vazelína do výslednej hmotnosti a zhomogenizuje sa.

UCHOVÁVANIE:

- Liečivé pasty sa uchovávajú vo vhodnom obale, ak nie je predpísané inak, pri 15 – 25 °C po dobu 3 mesiacov.

Referencie:

- (1) Receptúra [1]: neznámy autor
- (2) Vestník Ministerstva zdravotníctva SR. Slovenský farmaceutický kódex, vydanie druhé. 2015. Bratislava: Herba.
- (3) European Pharmacopoeia. 11th edition (Ph. Eur. 11): Semi-solid preparations for cutaneous application (07/2021:0132). Strasbourg: Council of Europe (www.pheur.org).
- (4) Sklenář, Z., et al. Magistraliter receptura v dermatologii. První vydání. Praha: Galén. 2009.